

ANNY NOWY DZIENNIK

Adres administracji: Kraków, ul. Orzeszkowej 7
 Tel. 279. — Telefon redaktora naczelnego Nr. 3689.
 Konto czekowe PKO w Krakowie 400.630.

Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracji.
 Komunikaty przesłane redakcji nie będą uwzględnione.
 Receptów redakcja nie zwraca. Za inseraty redakcja nie odpowiada.
 Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 12 do 1 w południe.

Cena numeru

20

groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincji mies. Zł. 5'00 kwart. Zł. 15'00
 w Krakowie z odnosz. do domu „ 5'20 „ 15'60
 Na prowincji z przesyłką poczt. „ 5'60 „ 16'80
 Zagranicą z przesyłką pocztową „ 9'00 „ 27'00
 Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0'20, wiersz milimetr.
 I-szp. Zł. 0'25, nadesłane Zł. 0'75, wiersz milim. I-szp. w tekście
 Zł. 1'—, wiersz milim. I-szp. na 1-iej stronie Zł. 1'25, gratulacje
 Zł. 12'50. Za zastrzeżenie miejsca dolicza się 25%.

W ogniu dyskusji konstytucyjnej

Zyjemy w stałym napięciu. Atmosfera polityczna w państwie przeladowana jest wyciekiwaniem wypadków, przypadków, niespodzianek.

Zawsze wprawdzie należy w rozwoju wypadków, których aktorami są ludzie, poczesne miejsce wyznaczyć przypadkowi, lecz u nas z czasem tak dalece do tego się przyzwyczajono, że normalne rozwikłanie jakiejś chwilowo skomplikowanej sytuacji staje się dla ogółu — nieoczekiwaną niespodzianką... I to — mimo, że naogół normalnie rozwijały się u nas wypadki, okryte na początku mgłą tajemniczości.

To tylko potęguje napięcie..

Nie będzie chyba pod tym względem różnicy zdań, że ten stan rzeczy długo trwać nie może, nie powinien. Przemiana tego zjawiska w stan chroniczny zbyt wiele kryłaby w sobie niebezpieczeństw.

Lecz — jak długo stan ten jeszcze potrwa? Na to pytanie oczekują wszyscy odpowiedzi i — o ile pozory nie mylą — istotnie w najbliższym czasie odpowiedź tę otrzymamy. Znajdująca się na porządku dziennym dyskusji publicznej sprawa zmian konstytucyjnych przyniesie winna definitywną — na długi co najmniej czas — odpowiedź na szereg zagadnień, która ujawni uzgodnione cele i tendencje rządzącego obozu, a przez to przyczyni się do ustalenia trwałych podstaw dalszego rozwoju naszego życia publicznego.

Niektórych wprawia w stan zdenerwowania sam fakt dyskusji na tematy ustrojowe. Dopatrują się w tem podkopania zaufania do stałości stosunków w państwie. Nie podzielamy tego sądu. Konstytucja nie jest sama w sobie celem. Jest ona, jak każda ustawa, dziełem ludzkim, obciążonem ludzką niedoskonałością, a nawet ułomnością. Przesada w ocenie niewzruszalności Konstytucji jest wynikiem nieporozumienia. Raz uchwalona Konstytucja nie jest nieodmienną. Konstytucje wszystkich państw przewidują wraz z utrudnieniem zmian lekkomyślnych i zbyt pochopnych, ułatwienie rewizji postanowień konstytucyjnych. W państwach młodych jest to tem bardziej konieczne, może nawet wskazane. Nieodmiennność Konstytucji nie jest żadnym dogmatem, ani teoretycznym, ani praktycznym. Dogmatem być musi respekt dla obowiązującej Konstytucji, póki w sposób przez nią samą przewidziany nie została ona zmieniona.

W tej jedynie zasadzie mieści się gwarancja praworządności, która jest podstawą trwałości bytu i zdrowia rozwoju każdego państwa!

Im więcej chmur zdaje się zbierać na nieboskłon naszego politycznego życia wewnętrznego w związku z dyskusją konstytucyjną, tem bardziej wyładowanie się nagromadzonych sił oczyści atmosferę i przyczyni się do rozjaśnienia widnokręgu, na którym ukaże się wyraźny obraz dalszego rozwoju. A o tę wyrazistość idzie w pierwszym rzędzie.

Nie chcemy w tem miejscu wchodzić w szczegóły różnych propozycji i projektów. Wiadomość, podana przez prasę o ogromnej rozbieżności poglądów w łonie obozu rządowego, w którym zrodziło się na razie tych projektów aż 11(!), a w tej liczbie sporo wręcz sprzecznych

z sobą, co do zasad podstawowych i kierunku, najlepiej świadczy o chwilowym błędzeniu jeszcze po omacku w lesie teorii. Dla ustosunkowania się do zmian wyczekiwać należy gotowego projektu rządowego. Z ewentualnością mi różnego rodzaju dyskutować niepodobna..

Przed reprezentacją żydowską w Sejmie otwiera się wielce odpowiedzialna sytuacja, w której zapewne znajdzie jednolite wyjście na zasadzie zgodnej oceny zależności losów ludności żydowskiej w państwie od zasad kondylacyjnych, będących podstawą całego ustawodawstwa. Reprezentacja żydowska w dyskusji ustrojowej będzie jednak musiała wykazać nie tylko i nie tyle zainteresowanie dla teoretycznej strony zagadnienia, ile dla odwrotnej strony medalu wszelkiej teorii, dla jej praktycznego zastosowania w życiu.

O ile z dotychczas ujawnionych poglądów sądzić można, jedna zasadnicza wytyczna przy świeca całej dyskusji z punktu widzenia obozu rządowego: Zasada wzmocnienia władzy wykonawczej. Z tej zasady naczelnej wypływa i postulat bezpośredniego wyboru Prezydenta Państwa przez całą ludność i postulat uchylecia, parlamentarnej odpowiedzialności Rządu przed Sejmem.

Postulat wzmocnienia władzy wykonawczej nie spotka się z zasadniczym sprzeciwem kół żydowskich. Doświadczenie pouczyło nas, że na „sejmowładztwie“ cierpieliśmy my najwię-

cej, gdyż przy obecnym poziomie naszego życia politycznego, stromictwa sejmowe, czerpiące swe soki żywotne z demagogii w dziedzinie najslusniejszych naszych postulatów wbrew rozważnemu sądowi liderów, partyjnych, prywatnie wyrażonemu, nie umiały, czy nie chciały się uwolnić od niewoli demagogicznej i były stale największą zaporą w uwzględnieniu słusznych żądań i postulatów przedstawicieli ludności żydowskiej. Silna władza wykonawcza mogłaby — przy dobrej woli — o wiele więcej zrobić dla rozwiązania zagadnienia mniejszościowego w państwie. Przy dobrej woli — należy podkreślić. Bo zła wola władzy wykonawczej jest większem niebezpieczeństwem, niż zły parlament. A żadna władza wykonawcza nie jest stałą i niezmienną. Dostawanie zmian zasadniczej ustawy ustrojowej do chwilowego rządu, który wcześniej, czy później ustąpi miejsca innemu, wprowadzenie pod kątem widzenia konkretnego rządu uchylecia parlamentarnej odpowiedzialności każdego Rządu jest koncepcją niezrozumiałą i niewytrzymalą, ani z punktu widzenia teorii prawa publicznego, ani z punktu widzenia praktyki życia państwowego!

Wiele niejasności unosi się ciągle nad całą dyskusją w tej sprawie..

Na wszelki wypadek zbliżamy się do bardzo ożywionego okresu naszego politycznego życia. Z poza obłoków, przyciemniających chwilowo horyzont, jednak poważna wyciera nadzieja, że niedługo dostrzeżemy jasno cel i drogę.

Na tem nam dotychczas najwięcej zbywało, tego nam atoli najbardziej potrzeba.

Dr. Abraham Instec.

Kiedy zwołany będzie Sejm?

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 14 8 Sin. Sprawa zwołania Sejmu nie została jeszcze zdecydowana. W każdym razie nie nastąpi ono przed drugą połową października. Słychać, że rząd zamierza

sam wnieść nowy projekt konstytucji. W tej sprawie toczyć się będą rozmowy między marszałkiem Piłsudskim a premierem.

Powrót marsz. Piłsudskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 14 8 (Sin) Dziś o godzinie 6.55 powrócił do Warszawy marsz. Piłsudski. Pociąg specjalny, którym marszałek wracał z Wilna został zatrzymany na boczniczy, gdzie marszałek spał do godziny 9, poczem opuścił dworzec kolejowy i udał się do Belwederu.

Jak się dowiadujemy, marsz. Piłsudski zamierza wyjechać do Rumunii dopiero w dniu 25 bm., gdyż przedtem chce się jeszcze porozumieć z ministrem Zaleskim i premierem Bartem.

Podwyżka dla urzędników z okazji dziesięciolecia niepodległości?

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 14 8 Sin. Krążą pogłoski że w związku z 10-leciem niepodległości Polski urzędnicy państwowi mają otrzymać podwyżkę poborów o 20—25 procent.

Waloryzacja czynszów

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 14 8 Sin. W najbliższych dniach odbędzie się konferencja międzyministerjalna, która ma rozpatrzyć sprawę podniesienia o 72 procent przeliczenia przedwojennego komornego, wysuniętą przez ministerstwo skarbu. — Jak się dowiadujemy, waloryzacja komornego zostanie wprowadzona tylko na zasadzie ustawy uchwalonej przez Sejm i wprowadzona zostanie w życie od 1. stycznia 1929.

Szowinistyczne wybryki młodzieży chorwackiej

Zagrzeb, 14. 8. PAT. Wczoraj na „Placu Jelicica“ przyszło do burzliwych scen. Członkowie chorwackiego związku młodzieży pobili pewnego kolportera i wyrwali mu z rąk dzienniki białogrodzkie. Kolporterem był pewien emigrant rosyjski, który dawniej za czasów carskich był profesorem Uniwersytetu w Rosji. Cała prasa zagrzebska potępia ten czyn, wskazując na to, że te metody walki nie są godne Chorwatów i kultury zagrzebskiej.

Wrażenie mowy wileńskiej w Kownie

Berlin. 14. 8. PAT. „Vossische Zg.” w depeszy z Kowna donosi, że wileńska mowa marszałka Piłsudskiego, wygłoszona z okazji zjazdu legjonistów wywołała w Kownie zdziwienie. Pisma litewskie podkreślają bezbarwność polityczną

wywodów Marszałka Piłsudskiego. W opinii publicznej Litwy zauważyć się daje znaczna ulga z powodu tego, że kongres legjonistów, którego się bardzo obawiano miał przebieg spokojny.

Litwa nie przyjmie propozycji polskiej w sprawie odbycia rokowań w Genewie?

Zaostrzenie konfliktu polsko-litewskiego

Wiedeń. 14. 8. PAT. „Neue Freie Presse” donosi z Kowna pod datą 13 bm.: Konflikt polsko-litewski zdaje się, że wszedł znowu w stadium ostre. „Lietuvos Aidas” podaje dzisiaj inspirowane przez rząd wiadomości, że rząd litewski nie przyjmie propozycji polskiej, by rokowania polsko-litewskie odbywały się w Genewie. Słychać, że Waldemaras nie dał dotychczas żadnej odpowiedzi. Liczy się on z tem, że konflikt pol-

sko-litewski nie będzie omawiany na sesji wrześniowej Ligi Narodów. Nowy poseł francuski w Kownie odwiedził wczoraj Waldemarasa i, jak słychać, rozmawiał z nim na temat całego konfliktu i polityki zagranicznej Litwy. Oczekiwane z napięciem przemówienie Marszałka Piłsudskiego wywołało w Kownie względnie korzystne wrażenie.

Stefan Radicz nie przestaje być wodzem narodu chorwackiego

Uchwała koalicji chorwackiej

(Telegram własny „Nowego Dziennika”).

Zagrzeb. 14. 8. (D) Jak się okazuje obecnie, Stefan Radicz nie zostawił żadnego formalnego testamentu politycznego. W ostatnich dniach swego życia udzielił jednak prezydium stronnictwa ustnych wskazówek co do dalszej działalności i organizacji politycznej. Na wczorajszym posiedzeniu skonstatowano pełną zgodność zdań wszystkich posłów, należących do koalicji chłopsko-demokratycznej i wierność dla nauk wielkiego przywódcy. Posłowie potwierdzili swą wierność przez złożenie przysięgi. Po złożeniu przysięgi uchwalono jednogłośnie votum zaufania dla prezydium stronnictwa chłopskiego i przyjęcie do wiadomości następujących uchwał: 1) Stefan Radicz zesłany przez Boga przywódca narodu chorwackiego nie przestał mimo swej śmierci cielesnej być nadal przywódcą swego narodu, jest naturalnem że także i po śmierci pozostane on prezydentem stron-

nictwa, 2) agendy przewodniczącego stronnictwa sprawować będzie wiceprezydent dr. Maček, wybrany jednomyślnie na to stanowisko.

Agitacja komunistyczna w Zagrzebiu

Białogród. 14. 8. PAT. „Prawda” donosi z Zagrzebia, że odkryto tam agitację komunistyczną. W czasie, kiedy Stefan Radicz leżał ciężko chory, przybyło kilku agitatorów komunistycznych z Wiednia, ponieważ byli oni zdania, iż po śmierci Radicza wybuchną wielkie niepokoje.

W sprawę tę wmiieszanych jest kilku urzędników pocztowych, którzy mieli za zadanie, na wypadek niepokoju, wyłączyć od telefonów władze wojskowe i cywilne. Zabiegi te odkryto wczasy i przedsięwzięto kilka aresztowań.

Belgrad nie ocenia zbyt tragicznie sytuacji w Zagrzebiu

Wiedeń. 14. 8. PAT. „Wiener Alg. Ztg.” donosi z Białogrodu, że białogrodzkie koła polityczne nie biorą zbyt tragicznie zagrzebskich mów politycznych. Sądzą one przeciwnie, że przez spokojne wyczekiwanie da się wyrównać nieco konflikt między Zagrzebiem a Białogrodem. W Białogrodzie sądzą, że jednolity front chorwacki nie da się długo utrzymać ze względu na przeciwieństwa wewnątrz bloku chorwackiego. Koła białogrodzkie zamierzają z końcem września wystąpić z własną inicjatywą w sprawie Chorwacji i wyszukaniem odpowiednich podstaw do porozumienia. Żądanie przez komisję nietykalności wydania posłów: Popowica i Jo-

venowica zostało dzisiaj przyjęte jednomyślnie przez Skupsztyne. „Neues Wiener Tagblatt” donosi z Białogrodu, iż posiedzenie skupsztyny będzie dzisiaj prawdopodobnie odroczone. Przywódca demokratów Dawidowic oświadcza, że parlament mniej więcej za 20 dni znów się zbierze, pod warunkiem, że komisje parlamentarne w międzyczasie będą pracowały. Koła polityczne sądzą jednak, że ostatnie wypadki w Skupsztynie nie przyczynią się do spokojnych prac w komisjach. Możliwem jest, że parlament będzie zwołany dopiero 20 września. Zwyczajna sesja parlamentarna rozpocznie się 20 października.

Olbrzymi pożar w Hamburgu

Hamburg. 14. 8. PAT. Wczoraj o godzinie 5 popołudniu wybuchł groźny pożar magazynów firmy spedycyjnej Rosenberg i Wolff oraz firmy Jorda i Berger. W ciągu kilku minut w płomieniach stanęły budynki, w których znajdowały się butelki z tlenem i amoniakiem, oraz olbrzymie zapasy materiałów łatwopalnych. Po zateru w magazynie znajdowały się wielkie za-

pasy bawełny, które były własnością jednej z fabryk w Hamburgu. Z powodu pożaru nastąpiła eksplozja, która palące się przedmioty odrzuciła daleko poza miejsce katastrofy. W następstwie tego zapaliły się w porcie łodzie z beczkami, oliwą i terpentyną. Straż pożarna była zupełnie bezbronna, a o ugaszeniu pożaru wodą nie było wcale mowy.

70 samolotów bombarduje Londyn!

Wielkie manewry lotnicze nad Tamizą

Londyn. 14. 8. PAT. Wczoraj wieczorem rozpoczęły się wielkie manewry floty powietrznej nad Londynem. Nad miastem ukazało się 70 samolotów, rzucających bomby. Z liczby tej 22 samoloty zmuszone zostały do wylądowania

przez baterie zenitowe i przeciwataki samolotów, broniących dostępu do miasta. Niektórym jednak aparatom udało się dotrzeć do samego miasta. Manewrom przyglądały się olbrzymie tłumy publiczności, zgromadzonej na ulicach.

TAK JAK ZĘBY

należy czyścić codziennie, tak zaleca się dla higieny i zabezpieczenia przed chorobą nóg codziennie moczyć nogi, dodając 1 łyżkę

solu do nóg Jana

Zdumiewające wyniki.

— Oryginalne tylko z marką ochronną „Słoń”. — 2129x Zadać wszędzie.

Dziennikarze litewscy wrócili do Kowna

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 13 8. W poniedziałek dziennikarze litewscy zwiedzili teren Targów Północnych i dokonali zdjęć fotograficznych dla pism litewskich. Przed samym odjazdem litewscy dziennikarze udali się na cmentarz „Ros-sal” i złożyli wieniec na mogile Basanowicza, oraz odwiedzili mogilę art. malarza Szurlanita. O godzinie 2 popołudniu odjechali w stronę granicy polsko-litewskiej do Łożdzian, skąd pojechali do Kowna.

Polska na czwartym miejscu

Ostateczny rezultat raidu lotniczego małej ententy

Praga. 14. 8. PAT. Ostateczna klasyfikacja lotu Małej Ententy i Polski przedstawia się w sposób następujący: 1-szą nagrodę zdobył aparat czechosłowacki, 2 aparat rumuński, trzecią czechosłowacki, czwartą rumuński, na piątym miejscu jest aparat jugosłowiański, na 6-tym rumuński, na 7-em również rumuński, na 8-em polski, na 9-em czeski, na 10 rumuński. Nagroda polska przeznaczona dla aeroklubu tego państwa, którego lotnicy zdobyli największą ilość punktów przypadła w udziale umunji, która ma razem 2.052 punkty. Na drugim miejscu co do liczby punktów jest Czechosłowacja z 15.534 punktami, na trzecim Jugosławia z 4728 punktami, na czwartym Polska, która ma 3.879 punktów. Lotnicy polscy jutro opuszczają Pragę.

Zgon Klabunda

(Telegram własny „Nowego Dziennika”).

Davos, 13 8. Zmarł tutaj, przeżywszy lat 38 znakomity niemiecki poeta i dramaturg Klabund, autor „Kredowego Koła”. Klabund, którego właściwie nazwisko brzmiało Alfred Henschke, zmarł na gruźlicę.

Japonia wycofuje swe wojska z Chin

Tokio. 14. 8. PAT. Cesarz zatwierdził rozkaz w sprawie wycofania 5 kompanii piechoty japońskiej z Tjen-Tsinu. Oczekiwane jest ukazanie się rozkazu wycofania 6-tej dywizji, znajdującej się w Szantangu, w przeciwnym bowiem razie trzebaby dla tej dywizji przygotować nowe kwatery.

Katastrofalny brak paszy w Austrii

Wiedeń. 14. 8. PAT. „Neue Freie Presse” donosi, że hodowla bydła w Austrii doznała ciężkiego ciosu, a to przez to, że zbiory paszy wypadły tego roku w Austrii bardzo źle. Liczą się z tem, że już w najbliższych miesiącach nastąpi dotkliwy brak paszy. Mniejsze gospodarstwa rolne będą zmuszone z tego powodu sprzedawać bydło.

Turecki minister spraw zagranicznych w Budapeszcie

Budapeszt. 14. 8. PAT. Przybył tu turecki minister spraw zagranicznych. W czasie jego kilkudniowego pobytu odbędą się wielkie przyjęcia.

W kalejdoskopie prasy

O mowie wileńskiej i Wilnie

Cała prasa podkreśla zgodnie apolityczny charakter niedzielnej mowy Marsz. Piłsudskiego. Niektóre pisma prawicowe oczywiście nie pomiąją sposobności, by bodaj w paru uszczypliwych słowach nie podkreślić swego „anty-piłsudczykostwa”. „Głos Narodu” cieszy się, że mowa wileńska była lepsza od kaliskiej (zeszło rocznej mowy Marszałka o obcych „agenturach”), zaś korfantowska „Polonia” zauważa, że smętna liryka, jaką odznaczała się mowa Marszałka, bywa normalnie nieodłączna od starszego wieku, przyczem przytacza kilka „anegdot” z mowy Marszałka w tym tylko celu,

„ażebym dać należyte pojęcie, jak bardzo daleko od spraw publicznych znajduje się w tej chwili marszałek Piłsudski”.

Naprawdę trudno o wygodniejszy i bardziej uproszczony sposób myślenia: Marsz. Piłsudski nie mówił o polityce, bo jest już stary i — daleki od sprawy publicznych. Dla organu p. Korfanta tego jest widać w tym wypadku „der Wunsch der Vater des Gedanken”.

„Robotnik” wspominając o uroczystościach wileńskich wyraża żal, że

„Związek Legionistów zechciał być bardziej piłsudczykowski” od samego Piłsudskiego i że wtedy, gdy on chętnie porzucił na chwilę politykę, Związek pamiętał o... zmianie ustroju i zapo-

wiedział, że „dołoży wszelkich starań i wysiłków”, by „dokonała się taka zmiana ustroju, która państwu zapewni spżżową moc, a wiekopomne dzieło marsz. Piłsudskiego po wszystkie czasy utrwali”.

Do zmiany ustroju jest powołany Sejm i tylko Sejm. „Starania i wysiłki” Zw. Legionistów nie mogą tu mieć zastosowania.

Problem przynależności państwowej Wilna stawia na właściwej platformie „Nasz Przegląd” pisząc:

„Jeśli po zmiennych losach wojny Wilno znalazło się w rękach Polski, to pakt ten oczywiście nie usprawiedliwia tytułu posiadania. Lecz ludność Wilna składa się wszak w połowie z Polaków, prawie połowa miasta zamieszkiwana jest przez Żydów, którzy nie chcą nie słyszeć o pretensjach litewskich. Nawet inne mniejszości narodowe, które hołdują chyba w należytych stopniu zasadom samookreślenia kategorycznie odmawiają Litwie jakichkolwiek praw do Wilna”

Na zakończenie jeszcze jedna bajka, zaczerpnięta ze źródeł poznańskich, a głosząca powstanie pod egidą Marsz. Piłsudskiego

„tajnej Rady Stanu, do której należą Sławek, Switalski, Dreszer, Rydz-Smigły, Sosnkowski, Beck i Kościalkowski”.

(m)

Na horyzoncie politycznym

Zdeponowanie paktu Kelloga w Waszyngtonie

Kellog oświadczył onegdaj, że pakt Kelloga chociaż zostanie podpisany w Paryżu, będzie jednak zdeponowany w Waszyngtonie. Ameryka dąży do tego, by te państwa, które później podpiszą pakt Kelloga, bezpośrednio skomunikowały się ze Stanami Zjednoczonymi. Taka decyzja Kelloga skierowana jest głównie przeciwko Rosji, co do której zapewniają w Waszyngtonie, że jeśli zechce przystąpić do paktu Kelloga, będzie musiała o tem donieść innemu państwu, pozostającemu w stosunkach z Ameryką, albowiem Stany Zjednoczone nie mają za miarę nawiązać bezpośrednich stosunków z so wietami, ani uznać ich de iure.

O opróżnienie Nadrenji

„Daily Telegraph” donosi, iż rząd niemiecki przeprowadził poufne badania w Paryżu i Brukseli co do warunków na jakich Francja i Belgja zgodziłyby się na opróżnienie i całkowite wycofanie wojsk z Nadrenji. Podobno zdołano sformułować warunki: 1) demilitaryzacji Nadrenji i zastąpienia jej międzynarodową kontrolą, 2) uregulowania świadczeń według planu Dawesa w myśl życzeń Francji, 3) odszkodowania za 7 miliardów franków, jakie emitowały władze niemieckie w Belgji podczas okupacji. Jak słyhać rząd włoski miał oświadczyć, że musiałby być dopuszczony do ewentualnych rokowań o opróżnienie Nadrenji, bowiem jest to sprawa obchodząca wszystkich członków dawniejszej Ententy. Włosi rzekomo mają domagać się formalnej deklaracji ze strony Niemiec,

co do rezygnacji z koncepcji „Anschlussu” z Austrią.

Hrabia Bethlen oskarża Małą Ententę

Węgierski premier hr. Bethlen przyjął wspólnie z pracownikiem angielskiego pisma „Sunday Times”, wobec którego wystąpił z aktem oskarżenia przeciwko małej entencie. Hr. Bethlen zarzuca państwu małej ententy, że nie dopuszcza ją do gospodarczej rozbudowy Węgier. Sytuacja węgierskiej mniejszości w państwach małej ententy jest nader ciężka, a obecnie mała ententa rozpoczęła kampanję, by pozbawić Węgry nawet tych nielicznych korzyści, które płyną z traktatu w Trianon. Węgry kilkakrotnie usiłowaly dojść do porozumienia zwłaszcza ze swymi sąsiadami w dziedzinie gospodarczej, ale wszystkie te usiłowania spełzły na niczem. Wprawdzie na ostatniej konferencji miała mała ententa opracować program reorganizacji gospodarczego życia środkowej Europy, ale w praktyce zdaniem Bethlena nic z tego nie wyszło. Mała ententa denuncjuje wciąż Węgry przed opinią Europy, fałszywie interpretując walkę Węgier o pokojową rewizję traktatu w Trianon. Wszystkie te oskarżenia są — według węgierskiego premiera — jednak bezpodstawne, albowiem Węgry spełniają dokładnie swe zobowiązania, a w stosunkach z swymi sąsiadami, jak np. w zatargu z Rumunją o prawa optantów, bronią tylko swoich praw.

Biedne te Węgry, które są wciąż przedmiotem niesprawiedliwych ataków. Krótką ma pamiętać hr. Bethlen, bo zdołał już zapomnieć o swych „rozmówkach” z Mussolinim.

Zgon czeskiego kompozytora Lea Janacka

Onegdaj zmarł w Morawskiej Ostrawie w 74-ym roku życia znany czeski kompozytor Leo Janacek. Urodzony w roku 1854 studjował w Pradze, w Lipsku i Wiedniu filozofję i uzyskał tytuł doktora. W Bernie założył szkołę gry na organach i występował jako dyrygent. Europejską sławę zyskała opera „Jenufa”, którą wystawił jeszcze w roku 1904 w Bernie, ale sławę zyskała ta opera dopiero w roku 1916.

„Jenufę” przetłumaczył na język niemiecki Maks Brod, i w tem tłumaczeniu odbyła „Jenufa” pochód triumfalny po wszystkich niemieckich sce-

ZMARŁY KOMPOZYTOR CZESKI JANACEK

nach. Dopiero potem przypominano sobie inne dzieła kompozytora jak: „Katyń Kabanową”, groteskową operę „Wyprawę pana Broucka na księżyc”, oraz „Sprawa Makropulos” wedle znanego utworu czeskiego poety Karola Capka. Ostatnim utworem Janacka były „Wspomnienia z martwego domu”, oparte na słynnej powieści Dostojewskiego.

Janacek był też twórcą rozmaitych symfonicznych utworów, oratorjów, chórów i pieśni. W Czechach uważany jest za jednego z największych kompozytorów i stawiany obok Smetany i Dwo-raka.

ODPOWIEDZI REDAKCJI

A...i, JAKOŹNIA: Stanowczo jeszcze nie dla nas, ani wogóle do druku. Tych poetów dość trudno tłumaczyć, pozatem — jak wiadomo — z przekładami, to jak z kobietami: trudno, by równocześnie były wierne i piękne!..

WADOWICE, STALY ABONENT: Najlepiej zwrócić się do p. J. Korczaka, red. „Małego Przeglądu”, Warszawa, Nowolipki 7, albo wprost do centrali spraw sierót żyd.

STALY CZYTELNIK Z JASŁA: Zwrócić się do jednego ze sklepów filatelistycznych; zależy od wartości zbioru.

L. F. JASŁO: Biuro informacyjne o studjach zagranicą mieści się: Warszawa, Plac Żelaznej Bramy 6/11.

NADEŚLANE.

Za rubrykę tę redakcja nie odpowiada.

Z TEKI ANEGDOT

Gabriel d'Annunzio

Podobno na biurku zarozumialca Gabriela d'Annunzia stale w czasie pisania znajdować mu miało się akwarjum ze złotymi rybkami.

Otóż w związku z tem zauważył jeden z feljetonistów niemieckich, że nie ma tu powodu do interwencji towarzystwa miłośników zwierząt, bo ryby nie umieją wszak — czytać!..

Pewnego dnia przyniesiono do willi d'Annunzia list zaadresowany: „Do największego poety włoskiego”.

Zarozumiały d'Annunzio odmówił jednak przyjęcia listu, twierdząc z butą, że gdyby szło o niego, adres byłby krótszy i prostszy i brzmiałby: „Do największego poety”.

Obuwie ze starych opon samochodowych

Wechodzi coraz bardziej w modę, wśród ludności wiejskiej w Grecji, Macedonji i Turcji. Ludność tamtejsza zaprzestaje noszenia zwykłego obuwia skórzanego, zastępując go tzw. „tchavik”, rodzajem chodaków, wyrabianych z opon samochodowych. Z jednej starej opony tamtejsi szewcy wyrabiają 3 pary „tchavik”, które są znacznie trwalsze, niż obuwie skórzane. Grecja srowadza specjalnie dla wyrobu nowego rodzaju obuwia około 50,000 zużytych opon samochodowych, przeważnie z Francji.

Rozpowszechniajcie „Nowy Dziennik”

Adwokat

Dr Otto Menasché

Kraków, Zielona 11. - Telefon 2188

2186x

powrócił

Dr Michał Leinkram

2192er

powrócił

i ordynuje jak zwykle ul. Sebastjana 22

RENTGENOLOG

Dr. med. JULIAN CHUDYK

2190er

powrócił i ordynuje

Kraków, ul. Wiślna 9. Telefon 3016

PRZEGLĄD GOSPODARCZY

O nową orientację naszej polityki ekonomicznej

Modną stała się u nas obecnie „reforma ustrojowa” i nawet tak czołowy reprezentant starej szkoły krakowskiej, jak prof. Jaworski, daje się porwać „modzie” i snuje koncepcje ustrojowe z miną tak poważną, jak gdyby naprawdę wierzył, że obecny ustrój parlamentarny, który doprowadził kraj zachodnie do tak wspaniałego rozkwitu, już się przetrzył. Dzieje się to w tym samym czasie, kiedy demokracja i parlamentaryzm święcą faktycznie triumfy na każdym polu życia państwowego we Francji, Anglii, Niemczech i St. Zjednoczonych a marne plody ustrojowe Italji i Hiszpanji są przedmiotem ubolewania nad temi pięknymi narodami i — kpin. Co gorsze: dzieje się to w czasie, kiedy faktycznie mamy poważniejsze troski, aniżeli „ustrojowe”, troskę o chleb codzienny...

Dziś troska ta powinna być na pierwszym miejscu debat, gdyż z jesienią zbliżają się ciężkie chmury: marne zbiory, powiększenie deficytu bilansu handlowego, coraz większa pauperyzacja kupiectwa, lato z marnym sezonem budowlanym, przesilenie w przemyśle węglowym, itd. a jako bilans tego setki tysięcy bezrobotnych. Rząd nasz, jak gdyby tego nie widział i „niczego się nie nauczywszy i niczego nie zapomniawszy” ma na wszystkie bolesci nasze i trudności dwie koncepcje: pozwolić jesienią na wywóz zboża i — stworzyć monopol wywozu jaj... To nie są kpiny, lecz zamiary rządowe lansowane już od miesięcy i roztrząsane bardzo poważnie w prasie. Ponieważ zaś o innych planach ekonomicznych nie nie słyhać, więc musimy przyjąć, że te dwie koncepcje są faktycznie uważane za balsam leczniczy na nasz schorzały organizm państwowy.

Otóż trzeba przyznać, że zabawa naszych dotychczasowych rządów w importera i eksportera byłaby bardzo ciekawym przyczynkiem do psychozy powojennej bawienia się w „socjalizm państwowy”, „interwencjonizm” itd., gdyby nie była tak kosztowną dla państwa i nie odbijała się tak krwawo na obywatelach, niszcząc ich placówki zarobkowe, prace dziesięcioleci czasem, po to tylko, aby państwo stworzyło nowe „przedsiębiorstwo” z wielu tysiącami „urzędników”, które przynosi potem straty. Nie jest to zresztą naszą specjalnością, gdyż każde państwo gospodaruje źle w tak zw. „przedsiębiorstwach”. (Tak np. tzw. „kollej północna” była przedsiębiorstwem dochodowym jak długo była prywatną, z chwilą zaś gdy została upaństwowiona, stała się deficytowem). Czego jednak żądać możemy od naszego rządu, to wyciągnięcia wniosków z tego stanu i korzystania z obcych błędów, a nie popełniania coraz nowych. Bo czyż nie lepiej byłoby zostawić raz tą zabawę „przedsiębiorstwa” i zabrać się do rzeczy, które państwu bardziej przystoją i jeżeli nawet przynoszą deficyt państwu, to przynoszą korzyści społeczeństwu w innej formie?

Many pod tym względem doskonały przykład w bliskim sąsiedztwie, na dwu rzekach, płynących równoległe z Wisłą z południa na północ: Ren i Laba. Obie te rzeki stały się dla Niemiec

aortami, przez które przepływa żywa krew społeczeństwa, złotodajnymi żyłami dla bogactwa państwowego. Co uczyniły natomiast nasze rządy dla uszlachnienia, dla regulacji głównych rzek państwa, które mogłyby naprawdę stać się kręgosłupem naszego rozwoju ekonomicznego?... Wstyd opanowuje każdego z nas, gdy ma sposobność oprowadzać obcokrajowca po Polsce i gdy ten interpeluje na ten temat. Czyż można mu bowiem opowiedzieć, że mamy ministerstwo robót publicznych, które wydaje więcej na utrzymanie urzędników, niż na roboty publiczne? Tutaj tedy mogą i powinny nasze rządy wykazać swoją aktywność i przedsiębiorczość, a nie w robieniu konkurencji biednym handlarzom jaj, pracującym ciężko na chleb codzienny.

Uszlachnienie rzek dałoby całemu szeregowi fabryk możliwość tańszej wytwórczości, naszym kopalniom węgla tani przewóz, potaniałoby import i eksport, a przedewszystkiem dałoby dziesiątkom tysięcy robotników zajęcie. Nie ulga wątpliwości że państwo nasze budując wszystko bardzo drogo, uczyniłoby tak i tutaj, ale zawsze byłaby z tego większa korzyść aniżeli z ostatnich zakupów zboża...

mie.

Piękne pole popisu przypada w tym filmie aktorom, którzy nigdzie bodaj tak, jak w „Przedwiośni” nie będą mogli wykazać swego mistrzostwa. Przepyszna, renesansowa niemal postać Laury, (którą ma odtwarzać Gorczyńska), cudownie szczerą, kresowa Karolina, paniąka ze dworku szlacheckiego i wreszcie niesamowita sylwetka Wandzi - to bodaj najpiękniejsze postacie kobiece, jakie dał Zeromski w swojej twórczości. Zbyszko Sawan (z „Huraganu”), grać będzie bohatera „Przedwiośnia”, — Cezarego Barykę.

Na film ten rzesze miłośników ekranu czekają ze zrozumiałym zainteresowaniem.

Chwalić Boga, coraz większy pęd ku wielkim dziełom naszej literatury daje się zauważyć wśród naszych kinematografistów, coraz częściej dają się zanotować piękne ambicje ukazania wizji filmowej tego wszystkiego, co genjusz utrwalił w nieśmiertelnym słowie.

Dlatego też z radością dowiedzieliśmy się o tem, że oto już wytwórcy nasi sięgnęli do tych dziedzin twórczości literackiej, z których już nietylko trzeba „wypruć” akcję, aby ją zmienić w fabułę obrazu, ale z której trzeba umieć wydobyć miąższ najgłębszych problemów nurtujących naszą współczesność.

— O „Przedwiośni” marzyłem już oddawna — mówi reżyser obrazu, Henryk Szaro, młody jesz-

Niemniej ważne zadanie ma państwo w rozbudowie podkarpackich miejscowości klimatycznych i leczniczych, gdyż są to prawdziwe kopalnie złota, które tylko eksploatować należy, ale nie w ten sposób jak dotychczas, że się wyciąga ludziom pieniądze, a pozwala się im za to stawać o 3-ciej rano w ogonku biletowym. Taka Krynica, będąca własnością państwową, mogłaby, odpowiednio rozbudowana, nietylko przyjąć w sezonie kilkadziesiąt tysięcy kuracjuszy krajowych, ale mogłaby się stać atrakcją europejską i wzmocnić walnie nasz bilans płatniczy, jak Marjebad dla Czechosłowacji. Dziś natomiast jest Krynica, owinięta w tumany kurzu podczas posuchy, a zamieniona w bagno podczas deszczu, więc skandalem niż atrakcją i nie dziwię się wcale, że nasi ministrowie w słusznej ocenie tego stanu rzeczy wyjechali na wywczaszy zagranicę. W ich ślady poszli, mimo drogich paszportów, ci wszyscy, którzy sobie na to pozwolili mogli i w ten sposób zginęły dla kraju miliony, które niechybnie byłyby pozostały, gdyby ci kuracjusze mieli byli lepsze widoki niż tylko dużo prochu i stawanie o 3-iej rano w ogonku biletowym.

Nie ulga wątpliwości, że zeuropeizowanie na-

czce, energiczny człowiek. Jest w tem ostatnim dziele Zeromskiego tyle objawień wzrokowych, tyle najcudniejszych symfonij plastycznych, że wy daje się, jak gdyby Zeromski przeczuwał, iż jest to ostatni jego twór i chciał w nim wyczerpać do dna wszystkie doświadczenia swej wrażliwości i swego genjuszu.

— Czemu przypisać więc, że dopiero obecnie przystąpił Pan do realizacji?

— Nie śmiałem tego uczynić, nie zapoznawszy się gruntownie z temi wszystkimi możliwościami technicznymi, które ofiaruje dziś kinematografia na Zachodzie. Już po zrealizowaniu „Czerwonego błazna” i „Zewu morza” spędziłem kawał czasu w atelierach berlińskich, w Neubabelsbergu, w wytwórniach paryskich i w Nicei. To wszystko, co można zastosować z reżyserskiej techniki zagranicznej u nas w kraju, mam właśnie zamiar zastosować przy arcydziele Zeromskiego.

— Jak zostało dzieło Zeromskiego opracowane? Istnieje przecież pomiędzy drugą, a trzecią częścią naprzykład, pewna luka — przerwa w akcji?

— Istotnie, był to najtwardszy bodaj orzech do zgrzyzenia, gdyż od tej właśnie nieujawnionej dość wyraźnie przez wielkiego pisarza fabuły, zależało również odpowiednie zakończenie powieści.

— Jak więc sobie Pan poradził z tem?

— Zaprosiliśmy do opracowania dzieła Zeromskiego znakomitego pisarza, Andrzeja Struga i wybitnego krytyka filmu, Anatola Sterna, którzy na podstawie szeregu wskaźników, znajdujących się między wierszami powieści, zrekonstruowali

„Przedwiośnie” Zeromskiego na ekranie

Wywiad z reżyserem Henrykiem Szaro

O ile „Dzieje grzechu” są niezmiernie wyraźnym pod względem filmowym tematem, mającym po części charakter melodramatu, o tyle ostatnie dzieło Zeromskiego reprezentuje tak wielką ilość problemów zarówno społecznych, jak czysto indywidualnych, że realizatorowie słynnej powieści chcąc choć w części podolać zadaniu będą musieli niewątpliwie dać maksimum wysiłku.

Powieść wielkiego pisarza została opracowana na ekran przez znakomitego pisarza Andrzeja Struga i wybitnego znawcę filmu Anatola Sterna, którzy, na podstawie zarówno powieści, jak i zwierzeń Zeromskiego, udzielonych rodzinie, zbudowali zamkniętą całość. Do realizacji obrazu został zaangażowany znany reżyser Henryk Szaro, twórca „Czerwonego błazna” i pomaga mu M. Waszyński, zaś kierownictwo techniczne zdjęć powierzono operatorowi Marsowi, jednemu ze zdolniejszych fachowców wiedeńskich. Można też nie wątpić, że zarówno scenarjusz, jak i reżyserja oraz strona techniczna „Przedwiośnia” będzie stała na wysokim pozio-

aych miejscowości klimatycznych i naprawienie dróg podkarpackich celem umożliwienia ich dla światowego ruchu automobilowego, przyniosłoby skarbowi państwa więcej korzyści, niżli wszystkie nasze „przedsiębiorstwa” państwowe. Dlatego też czas najwyższy zejść z fałszywej drogi i zabrać się do pracy prawdziwie twórczej, która dałaby zajęcie wielkim rzeszom robotników, a nie tworzyła armij urzędniczych. Praca taka byłaby prawdziwym dobrodziejstwem dla ludności bez różnicy stanu i podniosłaby jej siłę konsumcyjną. Do tej pracy powinien się rząd przedewszystkiem zabrać, zaś handel jajami pozostawić tym, którzy i dotychczas nieźle to robili.

Inż. Józef Rechen.

Jakie urzędy stanowią władze przemysłowe?

Ze względu na częste nieporozumienia zwracamy uwagę, że zgodnie z postanowieniami prawa przemysłowego z 7/6 1927 r. władzami przemysłowymi I-ej instancji są starostowie, w miastach zaś, dla których ustanowiono inne władze administracyjne I-ej instancji, władze te są władzami przemysłowymi I instancji. W miastach: Bydgoszcz, Grudziądz, Krakowie, Lwowie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu, Warszawie i Wilnie władzami przemysłowymi I-ej instancji są magistraty tych miast.

Władzą przemysłową II-ej instancji są wojewodowie.

Rejestracja rzemieślników

Art. 198 ust. 4 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym z dnia 7-go czerwca 1927 roku, odnoszący się do byłej Kongresówki, wymaga w charakterze dowodu posiadania uprawnienia przemysłowego do samoistnego prowadzenia rzemiosła stwierdzenia przez Urząd Gminny rozpoczęcia samoistnego prowadzenia rzemiosła przed dniem wejścia w życie Rozporządzenia, tj. przed dniem 15 grudnia 1927 roku i przedłożenia świadectwa przemysłowego, wykupionego za rok 1927.

Ponieważ liczni zainteresowani na podstawie Ustawy o podatku przemysłowym nie byli obowiązani wykupować patentu, a prawo ich do dalszego prowadzenia przemysłu nie może być wogóle kwestionowane, przeto rzemieślnik, który poprzednio nie miał obowiązku wykupowania patentu, powinien obecnie przedstawić przy rejestrowaniu się zaświadczenie władzy skarbowej, że nie podlegał obowiązkowi wykupienia świadectwa przemysłowego.

Zaświadczenie władzy skarbowej zastąpi całkowicie świadectwo przemysłowe dla udowodnienia nabytego przez rzemieślnika prawa do prowadzenia rzemiosła.

Jak się dowiadujemy, Ministerstwo Skarbu wyda Urzędowi Skarbowym polecenie, aby odpowiednio zaświadczenia wystawiały petentom.

Eksport drzewa polskiego do Niemiec

Niemcy są najważniejszym rynkiem zbytu dla naszego drzewa i ze względu na to, że już z czterech miesięcy wygasa zawarta w roku ubiegłym umowa drzewna polsko-niemiecka przytoczyć war-

unkię w pełni, tak, aby stanowiła zamkniętą całość, i przeprowadzili w nim ideę pracy dla Polski, dla Polski „szklanych domów”.

— A więc „Przedwiośnie” będzie w najszerszym tego słowa znaczeniu wizją psychiki społecznego społeczeństwa polskiego?

— Tak, jak słusznie to gdzieś zaznaczono, będzie to przedewszystkiem przechrój psychiki wojennego polskiego społeczeństwa, na którego tle ukazał Żeromski postać człowieka na rozdrożu, jednego z tysiąca młodych, stanowiących o jutrze kraju.

— A historia miłości Cezarego Baryki?

— Odegra ona w filmie rolę nieminiejszą, niż jego przygody społeczne. Chciałbym ukazać „te trzy wielkie niezapomniane kochania: rozkwitła i odurzająca swym przepychem miłość Laury, — próstą, piękną i czystą, jak poranek na kresach, miłość Karoliny — i obłąkana, wśród gwiazd i melodji muzycznych polatująca miłość biednej Wandzi”. Tu już nie trzeba nic dodawać; genjusz Żeromskiego ukazał to wszystko w najpiękniejszej postaci, w jakiej została kiedykolwiek wyobrażona miłość kobiety.

Zegnam reżysera, wyrażając pewność, iż „Przedwiośnie” stanie się prawdziwym przedwiośniem polskiego filmu. (81).

to dane, dotyczące eksportu naszego drzewa do Niemiec.

Handel polsko-niemiecki w pierwszym półroczu br. jest szczególnie ciekawy; obejmuje bowiem dłuższy okres w którym stosunki wymienne rozwijały się pod wpływem umowy drzewnej, zwłaszcza, że maj i czerwiec stanowią okres znacznego ożywienia handlu drzewem. Otóż okazuje się, że przywieziono miękkiego drewna nieobrobionego do Niemiec z Polski w tysiącach q w pierwszym półroczu roku 1928 — 5,835 (w pierwszym półroczu roku 1927 — 9,151) zaś tartej drewna miękkiego — 2,232 (w pierwszym półroczu 1927 — 1,027). Ogólne zatem rozmiary przywozu z Polski do Niemiec zmniejszyły się, jakkolwiek wobec wzrostu cen wartości wywozu naszego nie ucierpiała, wzrastając nawet w ważniejszych swych pozycjach.

Na uwagę zasługuje fakt, że skurczył się ilościowo wywóz drewna nieobrobionego, co nie należy uważać za objaw ujemny, natomiast wzrósł wywóz miękkiego materiału tartej. Ostatnio na rynku niemieckim popyt na drewno okrągłe zmniejszył się, przyczem należy się poważnie liczyć z konkurencją austriacką i czechosłowacką.

Przemysł wódczany i likierowy

Lipiec należy corocznie do najsłabszych miesięcy w przemyśle wódczanym. Także w tym roku obroty za ten czas były słabe i jedynie te gatunki wyrobów wódczanych, które D. P. M. S. nie zarejestrowała poszczególnym fabrykom cieszyły się większym popytem. Jak wiadomo, te gatunki wódek, które były zbliżone do wódek czystych, D. P. M. S. nie zatwierdziła.

REFORMA SYSTEMU PODATKOWEGO. W związku z powrotem z urlopu Ministra Skarbu Czechowicza, rozpoczną się niebawem w Ministerstwie Skarbu konferencje w sprawie reformy systemu podatkowego. Obecnie opracowywane są w Ministerstwie dwie nowe ustawy: o państwowym podatku budynkowym w gminach wiejskich i uzupełnienie ustawy z roku 1923 o podatku majątkowym.

AJENCI UBEZPIECZENIOWI. Ukazać się ma rozporządzenie w sprawie agentów asekuracyjnych. Ajenci będą rejestrowani i odpowiedzialni za przyjmowanie ubezpieczeń. Odpowiedzialność będą także za informowanie klientów o

reprezentowanych towarzystwach. Towarzystwom dozwolone będzie zawieranie kontraktów z agentami, przytem będą towarzystwa mogły pobierać odszkodowanie za wypadki, jeżeli agent przejdzie z jednego towarzystwa dla drugiego.

USTAWA O LOMBARDACH. Ministerstwo Spr. Wewnętrznych przystąpi niebawem do opracowania projektu ustawy o instytucjach lombardowych. Ustawa ta uregulować ma kwestję przyjmowania zastawów w lombardach i sposób udzielania licytacji niewykupionych na czas fantów.

PAŃSTWOWA RADA SPIRYTUSOWA. W m. wrześniu przewidziane jest zwołanie dorocznego obradu Państwowej Rady Spirytusowej przy Ministerstwie Skarbu dla przyjęcia sprawozdania z działalności Państwowego Monopolu Spirytusowego za rok ostatni i ustalenia dalszych wytycznych jego gospodarki.

17 NOWYCH LINIJ KOLEJOWYCH. Ministerstwo Komunikacji opracowało plan rozbudowy kolejnictwa w Polsce, który przewiduje budowę 17 nowych linii kolejowych. Ogólny koszt tych robót wyniesie około 1 miljarde złotych. Budowa nowych linii powiększy długość polskiej sieci kolejowej o 4.000 klm.

ROZBUDOWA LOTNICTWA CYWILNEGO. Bu dżet departamentu lotnictwa cywilnego, Ministerstwa Komunikacji przeznaczą w bieżącym roku budżetowym na rozbudowę komunikacji lotniczej 3,825.000 zł. Fundusze te przeznaczone są na rozbudowę szeregu lotnisk oraz na produkcję polskich płatowców komunikacyjnych.

REJESTRACJA WKŁADÓW, ZŁOŻONYCH W PKO. WIEDENSKIEJ. PKO. przeprowadza obecnie rejestrację wkładów oszczędnościowych, złożonych swego czasu w Urzędzie Kas Oszczędności we Wiedniu. Termin tej rejestracji ubiega 31 sierpnia. Rejestracji podlegają tylko wkłady oszczędności, a nie książeczki rentowe, dlatego nadal syłanie książeczek rentowych do PKO. jest bezcelowe. Druki do rejestracji wkładów oszczędnościowych wydają wszystkie urzędy pocztowe.

PRZESYŁKI PIENIĘŻNE DO ROSJI. Przyjmowane za pośrednictwem urzędów pocztowych przesyłki pieniężne i listy wartościowe do ZSRR mogą być obecnie skutecznie w walutach z wyjątkiem czerwońców. Władze sowieckie zakazały bowiem przywozu swej własnej waluty do kraju, chcąc w ten sposób spowodować wóz walut obcych do Sowietów.

Szalom Asz przeciw akcji delegacji żydowskiej z Ameryki w Polsce

Senzacyjne oświadczenie Asza. — Co na to p. Tygiel?

„Hajnt” ogłasza rozmowę ze znakomitym pisarzem, dobrze obznajomionym ze stosunkami amerykańskimi, Szalomem Aszem na temat działalności delegata Federacji Żydów polskich w Ameryce, w Polsce. Asz wyraził zdziwienie, że działacze żydowscy poświęcają tyle uwagi działalności Federacji Żydów polskich w Nowy Jorku, która faktycznie istnieje na papierze i nie posiada żadnych wpływów. Przykro jest mówić — wywodzi Asz — o sprawie, która wywołała tyle hałasu. Asz chce położyć kres wszelkim iluzjom co do planów i możliwości pracy Federacji Żydów polskich w Ameryce. Delegat Federacji p. Tygiel rozbudził nieuzasadnione nadzieje wśród biednych ludzi. Tylko nędza mogła stworzyć podatny grunt dla jego poczynań. Nie można sobie wyobrazić, by odpowiedzialna organizacja solidaryzowała się z reklamą i nadziejami jakie rozbudził p. Tygiel. Dziwić się należy, że działacze żydowscy w Polsce bez namysłu „zaprowadzili” p. Tygla do polskich czynników rządowych. Jest to jeszcze jeden amerykański „bluff”, znany z okresów delegacji amerykańskich w pierwszych latach po wojnie.

Federacja Żydów Polskich w Ameryce jest młodą, skromną organizacją, która dała się poznać narazie przez urządzenie kilku bankietów i przez wysłanie kilku Żydów polskich do szpitali. Federacji takich jest dużo i zajmują się one przeważnie lokalno-politycznymi sprawami. Nie odznaczają się żadną szerszą działalnością filantropijną, albowiem działalność taka jest skupiona w specjalnej federacji. Pomoc zaś dla Żydów europejskich koncentruje się wyłącznie w rękach Jointu. Federacje

ziomkostw nie mają ani możliwości ani środków do wszczęcia większej akcji.

Nie wiem — oświadczył Asz — jaki list polecający posiadał p. Tygiel i co spowodowało dyrektora „Jointu” w Berlinie do zwołania konferencji berlińskiej, która była początkiem hałaśliwej akcji p. Tygiela, atoli pewnym jest, że ci którzy wydawali listy polecające, nie sądzili, iż p. Tygiel wykorzystywał ich dobrą wolę przez odpychającą reklamę. Asz jest przekonany, że Federacja wie o tem, iż nie może spełnić nawet tysięcznej części przyrzeczeń i obietnic, jakie składa jej generalny sekretarz. Federacja nie posiada pieniędzy. Całą bezpodstawność planu widać z zamiaru zorganizowania eksportu towarów produkowanych przez Żydów w Polsce do Ameryki. Jeśli będzie to korzystny interes, to Żydzi wezmą się do tego z punktu widzenia interesu bez interwencji Federacji, a jeśli jest to filantropja, to Federacja nie posiada ani ludzi, ani pieniędzy, ani czasu, by tak doniosłą sprawą mogła się zająć. Kto zna nieco stosunki amerykańskie wie, że plan taki musiał wywołać w Ameryce wysobóć i żarty. Asz zakończył temi słowami: „Sądzę, że nadszedł już najwyższy czas, by stanąć w obronie czci żydostwa amerykańskiego i nie wystawiać się na pośmiewisko w oczach polskich organów wykonawczych. Siła żydostwa amerykańskiego leży w jego jedności. Jest korzystnym objawem, skoro ziomkostwa popierają instytucje w metropolji, ale jeśli ziomkostwa okazały tendencje separatystyczne i zlamiają jedność żydostwa amerykańskiego, wówczas stanie się to ze szkodą dla interesów żydowskich. Żydzi polscy w Ameryce sami nie po-

Bliskie ustąpienie Stresemanna?

Następca Breitscheid. — Sensacyjne informacje organu Benesza

Praga 14 8 PAT. „Narodni Osvození” zbliżone do ministra Benesza. donosi w depeszy własnej z Berlina że w tamtejszych kołach politycznych krąży wiadomość, jakoby Stresemann niedługo miał już pozostać członkiem obecnego gabinetu Rzeszy. Jego nieświetny stan zdrowia ma rzekomo posłużyć stronic-twu Stresemanna za pozór do odwołania go z rządu, o ile stronictwo nie przeprowadzi swych żądań przy rekonstrukcji gabinetu pruskiego.

Stresemann ma pozostać na fotelu ministra spraw zagr. do podpisania paktu Kelloga, czem ma ukoronować swą politykę pokojową. Najprawdopodobniejszym następcą Stresemanna byłby scjalistyczny poseł dr Breitscheid, który prowadzi politykę zagraniczną partji so-cjal-demokratycznej, ma szerokie stosunki w Paryżu i jest jedynym posłem niemieckim, który w kunszcie oratorskim dorównuje Briandowi.

Czy Stresemann pojedzie do Paryża?

Decyzja zapadnie w najbliższych dniach

Berlin. PAT. „Berliner Tageblatt” donosi, że z końcem bież. tygodnia zostanie wysłana do Paryża odpowiedź niemiecka na zaproszenie rządu francuskiego, skierowane do ministra Stresemanna w sprawie jego przyjazdu do Paryża, celem wzięcia udziału w uroczystości podpisania paktu Kelloga. Decyzja w sprawie wyjazdu ministra Stresemanna zapadnie w najbliższych dniach. Zastępca ministra podsekretarz stanu w urzędzie Spraw Zagranicznych von Schubert wyjeżdża jutro do miejscowości kuracyjnej Oberhoff, gdzie obecnie przebywa minister Stresemann. W rozmowie, jaka się odbędzie między

ministrem Stresemannem a podsekretarzem stanu von Schubertem, poruszone zostaną wszystkie kwestje, związane z wizytą paryską ministra Stresemanna oraz z podpisaniem przez niego paktu Kelloga. Również kwestje, odnoszące się do sesji Rady Ligi Narodów, będą tam omawiane.

Stan zdrowia ministra Stresemanna jest zadawalający tak, iż można oczekiwać, iż rząd niemiecki zgodzi się na wyjazd ministra Stresemanna do Paryża. Termin podróży nie został dotychczas ustalony, prawdopodobnie minister wyjedzie w dniach 24 lub 25 bm.

Katastrofalna powódź w Indiach północnych

Londyn, 14 8 PAT. Z Kaszmiru podają szczegóły o wylewie rzeki Shyck. Wskutek przyboru rzeka przerwała tamę, którą tworzył lodo-wiec. Według przybliżonych obliczeń przez tamę lodową przelało się około 700 milj. ton wody. Katastrofalny wylew zerwał szereg mostów i zalał wiele wsi, unosząc 10 domów. W dalszym biegu rzeki Shyck zniszczone są zasie-wy. Dzięki ostrzeżeniu w porę, o grożącym niebezpieczeństwie mieszkańcy zagrożonych okolic zdolali się uratować. Byli rezydent brytyj-

ski w Kaszmirze wyraził obawę o niebezpieczeństwo miasta Gilgit, gdyż woda zerwała jedyny most, łączący to miasto z okolicą. Ludność Pendżabu schroniła się w góry. Okazuje się, że maharadża Kaszmiru i inżynierowie strzegący tamy lodowej, już w jesieni r. ub. obawiali się katastrofy i na wypadek zorganizowali specjalną służbę sygnalizacyjną, telefoniczną i artyleryjną. Dzięki tym zarządzeniom katastrofa nie pociągnęła za sobą ofiar w ludziach.

Po zamknięciu Kroniki

Jutro przybywają do Krakowa uczestnicy Kongresu prawa międzynarodowego

Jak się dowiadujemy, jutro tj. we czwartek o godz. 8.25 rano przybywają do Krakowa uczestnicy Kongresu prawa międzynarodowego, który obradował przez szereg dni w Warszawie. Do Krakowa przybędzie 70 osób z kilkunastu krajów europejskich oraz kilku urzędników Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Wczoraj wieczór odbyło się w magistracie krakowski mposiedzenie Komitetu przyjęcia, reprezentującego wszystkie organizacje społeczne oraz naukowe. Na posiedzeniu ustalono program przyjęcia gości, którzy zabawią w naszym mieście do piątku włącznie. W ciągu przedpołudnia we czwartek uczestnicy Kongresu zwiedzą osobliwości Krakowa, w południe

będą przyjęci przez rektora i Senat akademicki Uniw. Jag., po południu wyjadą do Wieliczki dla zwiedzenia salin, a wieczór wezmą udział w przyjęciu wydanem na ich cześć przez Prezydum miasta.

Wycieczka oficerów rumuńskich

Wczoraj przybyła do Krakowa wycieczka wyższych oficerów Szkoły sztabu generalnego armji rumuńskiej. W wycieczce bierze udział kilkunastu wojskowych, którzy w towarzystwie oficerów polskich zwiedzają zabytki Krakowa. Goście zabawią w naszym mieście dwa dni.

aresztowana, zaś na wczorajszej rozprawie skazana na 3 lata więzienia.

(s) ZAGADKOWA SPRAWA. Dnia 9 bm. w domu niejakiego Hały przy ul. Piłsudskiego w Sosnowcu policja znalazła w piwnicy nieprzytomnego i kompletnie pijanego osobnika z raną w głowie. Jak stwierdzono, był to Piotr Superczak, który prawdopodobnie po pijanemu wpadł do piwnicy i rozbił sobie głowę. Odstawiono go do szpitala. Wczoraj zgłosiła się jego rodzina z zawiadomieniem, że Superczak zmarł. Policja zaintrygowana została jego śmiercią, pochodzącą rzekomo z otrzymanej rany i wszczęła w tej sprawie śledztwo.

Niemieccy dziennikarze na pograniczu polsko-litewskim

Wilno, 14 8. Na pogranicze polsko-litewskie wyjechało dwu dziennikarzy niemieckich z Królewca, Hans Mossberg i Fryderyk Oistein, którzy pragnąc wykorzystać swój pobyt w Wilnie, chcieli zapoznać się ze stosunkami panującymi na pograniczu. Dziennikarze otrzymali wyczerpujące wyjaśnienia od oficerów KOP-u i zwiędzili pas graniczny. Wizyta dziennikarzy trwała kilka godzin.

INFORMATOR GOSPODARZY

K.U.D. Niestety, niema na to rady. Egzekutor miał to prawo.

ABONENT „N. DZ.”. IGNOTUS. Kilkakrotnie już pisaliśmy o tej sprawie, wskazując, że konieczną jest ostrożność.

CZYTELNIK. — KRZESZOWICE. Decyduje wysokość obrotu prawomocnie ustalonego.

ABONENT Z PILZNA. Amnestja nie obejmuje prze-stępstw skarbowych.

J. LADNER. Ustawa o ochronie lokatorów nie ma w tym wypadku zastosowania.

CIEKAWY JASLANIN. Kurs dolara był — w sierpniu 1919 — 36 mkp., a w sierpniu 1920 od 200—216 mkp.

„ZAGROŻONY BYT” 1) Wystarcza jeden patent, 2) Tylko władza skarbowa może umorzyć zaległości, inne władze, o których Pan wspomina, nie mają w tym kierunku żadnej kompetencji.

Dr. B. LEŻAJSK. Amnestja nie stosuje się do prze-stępstw skarbowych.

LOKATOR W BIAŁEJ. idzie o to, czy umowa zawarta została tylko na 8 miesięcy, czy też tylko za ten czas zapłacił Pan czynsz z góry. W pierwszym wypadku gospodarz może żądać eksmisji ze względu na to, że lokal ten nie podlega ochronie lokatorów. Jeśli czynsz żądany jest oczywiście nadmierny to zachodzi lichwa.

KURACJUSZ Z KRYNICY. Kurs dolara wówczas wynosił 5.18.

Dr. D. E. Winien Pan zwrócić 10.000 kor. austr. czyli 1 szyling.

UDZIAŁ POLSKI W MIĘDZYNARODOWYM KONGRESIE NAUCZYCIELI TAŃCÓW. W dniach od 3 do 7 września br. odbędzie się w Wiedniu Międzynarodowy Kongres Nauczycieli Tańca. Udział w Kongresie zgłosili również polscy nauczyciele tańca. O gólem w Kongresie wezmą udział przedstawiciele dwudziestukilku narodów.

ZE SPORTU

GARBARNIA—MAKKABI. Sensacyjne zawody tych dwóch pretendenców na mistrza klasy A — KZOPN, które odbędą się dziś we środę o godz. 5 pop. na boisku Makkabi, wzbudziły olbrzymie zainteresowanie w kołach sportowych Krakowa. Ze względu na zapowiadającą się liczną frekwencję, kasy na boisku otwarte będą już od godz. 2 pop., to też Zarząd ZKS Makkabi zwraca się do publiczności z prośbą, aby w celu uniknięcia natłoku przy kasach i na boisku wcześniej zakupywała bilety wstępu i zajmowała swoje miejsca. Poprzedzą zawody drużyn młodszych.

(s) SPRAWA PODWYŻKI PŁAC W PRZEMYSLE METALOWYM była omawiana w ubiegłą niedzielę na konferencji delegatów fabrycznych w lokalu związku przy ul. Rakowickiej. Obradom przewodniczył p. Bielewski. Sprawę pertraktacji o podwyżkę płac referował sekretarz związku p. Anker, który odczytał w tej sprawie pismo głównego inspektoratu pracy i zaznaczył, iż kwestja podwyżki i regulacji płac w przemyśle metalowym ma widoki pomyślne go załatwienia. Omawiana też była sprawa ewentualnego strajku. Po dyskusji wystąpiono z żądaniem 50-proc. podwyżki dla dniówkowych i 20 proc. dla robotników pracujących na akord.

KRONIKA Z AGŁĘBIA DĄBÓWSKIEGO

(s) SĘDZIWA ZŁODZIEJKA SKAZANA NA 3 LATA WIĘZIENIA. Sąd okręgowy w Sosnowcu rozpoznawał w dniu wczorajszym ciekawą sprawę notorycznej złodziejki Marjanny Kęпки, mieszkanki Krzykawicy, pow. Olkusz. Kęпка li czy już lat 60, była kilkanaście razy karana przez sądy. W czasie odbywania ostatniego dwuletniego więzienia. Kęпка otrzymawszy „urlop” dla poratowania zdrowia, zaczęła kraść na nowo, tym razem w Olkuszku, gdzie skradła ze straganu sztukę płótna. Została powtórnie

DROBNE OGŁOSZENIA

za słowo 20 groszy, dla poszukujących pracy 10 groszy

WOJAZERA z branży dywanów poszukuje. Oferty dla M. K. do Adm. Nowego Dziennika. 656g

POSZUKUJĘ praktykanta do składu desek, obeznani w branży drzewnej mają pierwszeństwo. Wiadomość w składzie Podgórze pl. Zgody 7. 674g

PRAKTYKANTA do sklepu 16—18 lat inteligentnego poszukuje zaraz Reches. Karmelioka 10. 2185x

ZDOLNEJ ekspedjentki z branży galanteryjno-pończoszniczej poszukuje firma A. Wachsmann, Kiakowska 7. 2187x

DLA CÓRKI mej uczennicy 7 klasy gimnazjum św. Jadwigi i dla syna mego ucznia 6 klasy gimnazjum Sobieskiego poszukuję pensji od 1. września 1928 odpowiednio położonej u inteligentnej rodziny. Wymaga się starannej opieki i dobrego wikt. Oferty szczegółowe pod adresem: Dr. S. Pacanower Czarny Dunajec. 2191x

POSZUKUJE się od zaraz pomocy do łaciny i hebrajskiego w zakresie VII gimn. Zgłoszenia najchętniej sił żeńskich pod „Empe“ do Adm. „Nowego Dziennika“. 673g

ZAKŁAD dentystyczny dobrze prosperujący w Krakowie na bardzo dobrych warunkach od 1. IX. br. do wydzierżawienia. Wiadomość: Zyblikiewicza 16, w godzinach od 3—6 popoł. 2192x

RUTYNOWANY koncypjent przyjmie posadę. Zgłoszenia z podaniem warunków skierować na adres: Adwokat Spirer dla „B“ Jasło. 671x

SAMODZIELNY korespondent polsko-niemiecki poszukuje zajęcia całodziennego lub na godziny. Zgłoszenia pod „Korespondent“ do Biura Statystera, Rynek 8. 2183er

ZDOLNE ekspedjentki pracujące także w sobotę poszukuje firma D. Schreiber, Florjańska 32. 2189er

CHŁOPCA praktykanta lat 16—18 poszukuje się natychmiast. Zgłoszenia od 10—12 w biurze „Pepe“ ul. Szewska 9. 2188er

WILLA w Malejowej koło Jordanowa w bardzo ładnym położeniu w pełnym ruchu, 29 pokoi, olbrzymiej kuchni i werandowej sali jadalnej, sklepu i piekarni w suterynach oraz 2 dużych piwnicach na bardzo dogodnych warunkach zaraz do sprzedania. Zgłoszenia do 31. VIII. br. Józef Zduń Jordanów. 2184x

CHCESZ OTRZYMAĆ POSADĘ? Musisz ukończyć kursa fachowe, korespondencyjne prof. Sekulowicza, Warszawa, Zórawia 42. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynach, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni, (ortografji). Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów. 1983x

MUNDANTKI rutynowanej poszukuje kancelarja adw. dra O. Menaschego, Kraków, ul. Zielona 11. Zgłoszenia między godz. 6—7 wiecz. 2175x

„DYWAN“
TKALNIA DYWANÓW
i KILIMÓW
KRAKÓW-PODGÓRZE
Sw. Kingi 9. (linja tram. 3)
poleca
DYWANY i KILIMY
leżą konkurencyjnie tanio
Klinika dla naprawy dywanów perskich i kilimów

▼▼▼▼▼▼▼▼
**Reklama
dźwignią
handlu**
▲▲▲▲▲▲▲▲

WPISY do **ROCZNEJ SKOŁY**
Przysposobienia
kupieckiego
rocznych i 1/2 rocznych
Kursów handlowych
Rok założenia 1912.

„HERMES“ Jana Pilcha
W KRAKOWIE, FLORJANSKA 29
przyjmuje się codziennie od godziny 9—12 i 3—6
SOBOTY WOLNE OD NAUKI.

Dolegliwości płucne i gardłowe
1884 Pismo objaśniające Nr. 11 bezpłatnie
Dr. Hugo Caro G. m. b. H., Gdańsk

Nadszedł!

**Największy
sukces**

fabryki

DODGE

nowy

Standard Six

6 cylindrowy 4 hamulcowy

zamiast dotychczasowego 4-cylindrowego

nadszedł!

**S. ZMIGROD
KATOWICE**

ul. Marsz. Piłsudskiego 4

Telefon 3

Nadszedł!

Nadszedł!